

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Факультет Педагогічний
Кафедра початкової освіти та освітніх інновацій

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Актуальні проблеми модернізації початкової освіти»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма «Початкова освіта»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю А3 Початкова освіта
галузі знань А Освіта

Затверджено на засіданні кафедри
початкової освіти та освітніх інновацій
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Актуальні проблеми модернізації початкової освіти
Викладач (-і)	проф. Оліяр М.П.
Контактний телефон викладача	0971537294
Е-mail викладача	maria.oliyar@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 30 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Четвер, 15.00 – 16.00

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є проблеми початкової освіти в контексті модернізації шкільної та професійної освіти. Розглядаються такі актуальні питання, як сучасні тенденції модернізації початкової освіти, інноваційні підходи до організації освітнього середовища в НУШ, актуальні проблеми розвитку особистості молодших школярів, актуальні проблеми сучасної дидактики початкової школи, проблеми підготовки майбутніх учителів початкових класів у сучасних умовах.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є актуалізація отриманих студентами в процесі навчання в ЗВО знань основних проблем початкової та професійної педагогічної освіти в контексті їх реформування та модернізації для організації ефективної педагогічної діяльності і наукового пошуку в освітньому середовищі.

Основними цілями вивчення дисципліни є:

- поглиблений аналіз найважливіших напрямів модернізації початкової освіти та системи професійної підготовки педагогічних кадрів за сучасних умов функціонування системи освіти в Україні;
- формування низки загальних та фахових компетентностей майбутніх учителів початкових класів;
- розвиток критичного мислення, креативності студентів, їх здатності виконувати нестандартні завдання, вирішувати проблеми інноваційного характеру в галузі початкової освіти;
- розвиток здатності майбутніх педагогів конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу на засадах партнерства та підтримки, формувати в здобувачів початкової освіти здатність до взаєморозуміння, міжособистісної взаємодії;
- розвиток комунікативних умінь студентів, здатності вільно обговорювати професійні проблеми, результати власних досліджень;
- формування у здобувачів освіти вмінь здійснювати супервізію, інтервізію, надавати педагогічну, психологічну та методичну допомогу учасникам освітнього процесу;
- формування дослідницьких умінь майбутніх педагогів;
- розвиток у студентів умінь систематично поповнювати знання шляхом самоосвіти, самовдосконалення та застосовувати їх у практичній професійній діяльності.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати дослідницькі та/або інноваційні задачі у сфері початкової освіти.

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК 4. Здатність працювати автономно.

Фахові компетентності:

СК 5. Здатність до педагогічного партнерства в професійній діяльності, саморозвитку та навчання впродовж життя.

СК 6. Здатність управляти освітнім процесом у сфері початкової освіти, що потребує нових стратегічних підходів, з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

СК 7. Здатність інтегрувати знання й розв'язувати складні задачі, провадити дослідження та/або інноваційну діяльність з метою розвитку нових знань та процедур у сфері початкової освіти.

СК 8. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності, визначати індивідуальні професійні потреби та перспективи, оцінювати результати діяльності команд та колективів.

СК 9. Здатність створювати соціально-сприятливі умови, щодо функціонування інклюзивного освітнього середовища, формування спільноти учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною, до організації інклюзивного навчання здобувачів початкової освіти.

Програмні результати навчання:

ПРН 03. Створювати інноваційне інформаційно-освітнє середовище початкової школи, адаптувати його до різних умов реалізації освітнього процесу.

ПРН 04. Організовувати та управляти освітнім процесом у сфері початкової освіти, налагоджувати співпрацю з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців у стандартних, нестандартних та невизначених умовах.

ПРН 05. Здійснювати супервізію, інтервізію, надавати педагогічну, психологічну та методичну допомогу учасникам освітнього процесу.

ПРН 06. Об'єктивно оцінювати результати діяльності учнів та колективів у сфері початкової освіти, проводити педагогічну експертизу, здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності.

ПРН 07. Моделювати, створювати та підтримувати безпечне, ергономічне, інклюзивне освітнє середовище початкової школи, організовувати співпрацю фахівців у інклюзивному класі.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12 год.
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18 год.
самостійна робота	60 год.
Ознаки навчальної дисципліни	

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2	013 Початкова освіта	1	Нормативний
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		Кількість год.	
		лекції	заняття сам. роб.
Тема 1. Сучасні тенденції модернізації початкової освіти. Початкова школа - основа шкільної освіти. Основні напрями модернізації початкової школи. Проблема якості початкової освіти. Недоліки сучасної початкової освіти.		2 год.	2 год. 10 год. Питання для обговорення, розробка презентацій
Тема 2. Інноваційні підходи до організації освітнього середовища в НУШ. Дитиноцентризм як базовий принцип Нової української школи. Адаптація дитини до навчання в школі. Середовище, що належить дітям. Роль учителя у формуванні психологічно безпечного середовища. Проблеми навчання і виховання учнів з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії. Партнерська взаємодія сім'ї та школи.		2 год.	4 год. 14 год. Питання для обговорення, творче завдання
Тема 3. Актуальні проблеми розвитку особистості молодших школярів. Розвиток емоційного інтелекту молодших школярів. Розвиток критичного мислення молодших школярів. Формування навчально-пізнавальної культури молодших школярів. Формування готовності молодших школярів до спілкування.		4 год.	4 год. 14 год. Кейс-стаді, есе
Тема 4. Актуальні проблеми сучасної дидактики початкової школи. Основні аспекти процесу оцінювання навчальних досягнень молодших школярів у НУШ. Шляхи подолання неуспішності учнів. Способи впливу на мотивацію дитини до навчання. Тенденції модернізації навчального процесу в початковій школі в умовах змішаного навчання		2 год.	4 год. 12 год. Питання для обговорення, міні-дослідження
Тема 5. Проблеми підготовки майбутніх учителів початкових класів у сучасних умовах. Інноваційність у вищій педагогічній освіті: реальність та перспективи. Проблема якості підготовки вчителя початкових класів. Взаємодія вчителя початкових класів та асистента вчителя з інклюзивної освіти. Робота вчителя в умовах війни.		2 год.	4 год. 10 год. Розробка варіантів педагогічних ситуацій, тестовий дистанційний контроль

	ЗАГ.: 12 год.	8 год.	60 год.
--	---------------	--------	---------

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Структура розподілу балів, які студенти упродовж семестру можуть отримати: Практичні заняття – 40 балів; Контрольна робота – 5 балів; Самостійна робота – 15 балів; Залік (творчі роботи і тестове завдання) – 40 балів; Додаткові бали (1-5) можна отримати за результатами неформальної освіти; Максимальна сумарна кількість балів – 100. Усні відповіді (максимум 5 балів) оцінюються під час опитування на практичному занятті або за підготовку і презентацію доповіді. Оцінювання навчальних досягнень студента з усіх видів навчальної роботи здійснюється за стобальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС за схемою: А «Відмінно» (5 відмінно) 90-100 балів – теоретичний зміст курсу засвоєний повністю, без прогалин, необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом сформовані, всі передбачені програмою навчання завдання виконані, якість їх виконання оцінена кількістю балів, близькою до максимального. В «Дуже добре» (4 добре) 80-89 балів – теоретичний зміст курсу засвоєний повністю, без прогалин, необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом в основному сформовані, всі передбачені програмою навчання завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близькою до максимального. С «Добре» (4 добре) 70-79 балів – теоретичний зміст курсу засвоєний повністю, без прогалин, деякі практичні навички роботи із засвоєним матеріалом в основному сформовані, всі передбачені програмою навчання завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близькою до максимального. Д «Задовільно» (3 задовільно) 60-69 балів – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не мають суттєвого характеру, необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання завдань виконані, деякі з виконаних завдань можливо містять помилки. Е «Достатньо» (3 задовільно) 50-59 балів – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато з передбачених програмою навчання завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено кількістю балів, близькою до мінімального. FX (2 «Умовно незадовільно») 26-49 балів – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, необхідні практичні навички роботи не
---	---

	сформовані, більшість передбачених програмою навчання завдань не виконані або якість їх виконання оцінено кількістю балів, близькою до мінімального. При додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань. F (2 «Безумовно незадовільно») 1-25 балів – теоретичний зміст курсу не засвоєний, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом не приведе до будь-якого значущого підвищення якості виконання навчальних завдань.
Вимоги до письмових робіт	Передбачена одна письмова контрольна робота (1-5 балів), що складається з 2 теоретичних питань (2 бали) та 1 практичного (3 бали). Термін написання для денної форми навчання – 8-й тиждень; для заочної форми – електронний варіант. Передбачене одне письмове підсумкове тестування (максимум 10 балів), яке виконується в системі дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua/ Творчі завдання, есе, розроблення варіантів педагогічних ситуацій оцінюються 10 балами кожне.
Практичні заняття	Відповіді та виступи на практичних заняттях оцінюються від 1 до 5 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань
Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю – залік.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: необхідно виконувати у встановлені викладачем терміни. При підготовці письмових завдань студенти повинні працювати самостійно, не запозичувати роботи з інтернету або в інших студентів; надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності; дотримуватися норм авторського права, повністю і належним чином вказувати використані методики досліджень, джерела інформації і посилання на них.

Академічна доброчесність: студенти повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (2022 р.) <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/nova-redaktsiia-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf>

Відвідування занять: пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (2023 р.) <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf>
https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf

Неформальна освіта: зараховується згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (2022 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

БАЗОВА

1. Балютіна К. Актуальні проблеми початкової школи і шляхи їх вирішення. Початкова школа. 2018. № 8. С. 50-54.
2. Бардакова Ю. Нова українська школа - у запитаннях та відповідях. Початкове навчання та виховання. 2018. № 25/26. С. 2-13.
3. Березівська Т.С. Переваги та недоліки впровадження Концепції НУШ. URL: <http://kshpk.org.ua/wp-content/uploads/2021/12/%D0%92%D0%B8>
4. Будник О.Б. Педагогічний супровід інклюзивної освіти: навчальний посібник [для студентів спеціальності 013 Початкова освіта]. ІваноФранківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2019. 232 с.
5. Державний стандарт початкової загальної освіти. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/17911/
6. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. Київ: Академвидав, 2015. Видання третє. 351 с.
7. Закон України «Про вищу освіту» (2014). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
8. Закон України «Про освіту» (2017). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
9. Закон України «Про повну загальну середню освіту» (2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
10. Кіліченко О.І. Вплив навчального процесу ВНЗ на розвиток професійної мобільності майбутніх учителів початкової школи. Освітній простір України, 2017. № 10. С. 46-52.
11. Кіліченко О.І. Педагогічна взаємодія в освітньому процесі початкової школи: сутність і функції. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія», 2019. № 2 (10). С. 140-143.
12. Кіліченко О.І. Професійна мобільність учителя початкової школи: курс лекцій, опорні схеми / Автор-упорядник: О.І.Кіліченко. Івано-Франківськ, 2017. 112 с.
13. Кіліченко О.І. Розвиток діагностичних умінь учителів початкової школи у процесі розв'язування навчально-професійних ситуацій. Обрії № 1(42), 2016. С. 48-52.
14. Марія Оліяр. Інноваційність у вищій педагогічній освіті: реальність та перспективи. Гірська школа Українських Карпат. 2021. № 25. С. 88-92.
15. Марія Оліяр. Методичні засади формування творчої особистості учня початкової школи. Освітні обрії. 2019. Том 49, № 2. С. 31-35.
16. Марія Оліяр, Катерина Фомін. Змішане навчання як засіб формування професіоналізму майбутніх учителів початкових класів. Гірська школа Українських Карпат. 2022. № 26. С. 90-94.
17. Марія Оліяр. Розвиток критичного мислення молодших школярів у процесі вивчення предметів мовно-літературної освітньої галузі. Освітні обрії. 2022. Т. 54, № 1. С. 114-118.
18. Марія Оліяр. Уміння вчитися як ключова компетентність особистості в інформаційному суспільстві. SCIENTIA. NR 14/1. Chelm, 2020. S. 13-23.
19. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/>
20. Нова українська школа. Порадник для вчителя. URL: https://base.kristti.com.ua/wp-content/uploads/2017/10/rozd_4_Seredovishe.pdf
21. НУШ: рекомендації з організації освітнього простору. URL: <https://osvita.ua/school/reform/61833/>
22. Ольга Горецька, Марія Оліяр. Формування критичного мислення майбутніх учителів початкової школи в процесі професійної підготовки. Гірська школа Український Карпат. 2020. № 23. С. 101-105.

23. Оліяр Марія, Копчак Лілія. Діагностика професійної підготовленості майбутніх учителів до гуманізації освітнього середовища в початковій школі. Гірська школа Українських Карпат. 2018. № 18. С. 108–113.
24. Оліяр Марія. Теоретико-методичні засади технологій формування комунікативної культури майбутніх педагогів. Гірська школа Українських Карпат. 2019. № 21. С. 72–77.
25. Оліяр Марія. Ціннісні якості вчителя як основа формування аксіологічної компетентності молодших школярів. Імідж сучасного педагога. 2022. № 3 (204). С. 43–47.
26. Оліяр М.П. Взаємодія педагогів у вихованні дітей з особливими освітніми потребами в системі дошкільної та початкової освіти. Наступність у реформуванні системи освіти в гірському регіоні України [колективна монографія] / за наук. ред. Оліяр М.П.; ДВНЗ «ПНУ ім. В. Стефаника». Івано-Франківськ: Супрун В.П., 2021. С. 61-70.
27. Оліяр М. П. Психолого-педагогічні чинники формування комунікативних умінь учнів початкової школи. Формування мовної особистості молодшого школяра: Колективна монографія / За наук. ред. д.п.н. проф. Котик Т.М. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. С. 41-54.
28. Оліяр М. П. Психолого-педагогічні засади підготовки майбутніх учителів до проектування сучасних освітніх технологій. Упровадження інноваційної освітньої парадигми в гірських школах Українських Карпат / За наук. ред. д. п. н. Оліяр М.П.; ДВНЗ «ПНУ ім. В. Стефаника». Івано-Франківськ: Супрун В. П., 2019. С. 39-54.
29. Оліяр М.П. Якість освіти і якість підготовки вчителя. Нова українська школа в гірському регіоні України: теорія, практика, досвід: монографія / за наук. ред Оліяр М.П.; ДВНЗ «ПНУ ім. В. Стефаника». Івано-Франківськ: Супрун В.П., 2020. С. 6-16.
30. Освітній процес в умовах війни: тенденції та висновки. URL: <https://osvita.ua/school/88943/>
31. Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти». URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proyektprofstandartu-za-profesiyami-vchitel-pochatkovih-klasiv-zzso-vchitel-zzso>
32. Романчук А. І. Актуальні проблеми реформування початкової освіти України в сучасних умовах. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/24920>
33. Савченко О. Закон України «Про освіту»: коментар у контексті проблем реформування початкової освіти. Початкова школа. 2018. № 1. С. 1-4.
34. Савченко О.Я. Уміння вчитися - ключова компетентність молодшого школяра посібник К.: Педагогічна думка, 2014. 176 с.
35. Сертифікація вчителів: дізнайтеся більше про незалежне тестування. URL: https://testportal.gov.ua/sertyfikatsiya-vchyteliv-diznajtesya-bilshe-pro-nezalezhetestuvannya/?fbclid=IwAR1-asxp53tobtBGLMOO26ICRD45GF6j6MwAyi_HnsMURhq2Eo8MCGeYLM
36. Типове положення про проведення супервізії впровадження Концепції «Нова українська школа». URL: <file:///C:/Users/User/Desktop/%D0%90%D0%9F%D.pdf>
37. Цюняк О. П., Довбенко С. Ю. Педагогічна інноватика : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г. М., 2019. 190 с.
38. Цюняк О. Формування професійної культури майбутніх магістрів початкової освіти у вищих навчальних закладах : монографія. Івано-Франківськ : «ЯРИНА», 2016. 188 с.
39. Шквир О. Л. Актуальні проблеми початкової освіти: навчальний посібник. 2-ге видання, перероблене. Хмельницький: ХГПА, 2020. 183 с.
- Додаткова**
1. Відеоматеріали до оновлених програм початкової школи». URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola-2016-2/>
2. Бондар В. І., Шапошнікова І. М. Фахово-орієнтована спрямованість моніторингу як функції управління якістю підготовки вчителя. Гірська школа Українських Карпат : наук.-метод. журн.. Івано-Франківськ, 2013. № 8-9. С. 19-25.
3. Дистанційне навчання під час війни: лайфхаки для вчителів щодо організації уроків.

URL: <https://op.ua/news/lifehack/distancyne-navchannya-pid-chas-viyni-layfhaki-dlya-vchiteliv-schodo-organizaciyi-urokiv>

4. Завалевський Ю.І. Формування вчителя як конкурентоспроможного фахівця. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/17262/1/14.pdf>

5. Ключові тези орієнтовних вимог до оцінювання навчальних досягнень учнів 1-4 класів та методичних рекомендацій до оновлених програм початкової школи (1-4 клас) – URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/6119->

6. Мельник О.М. Розвиток емоційного інтелекту молодших школярів. URL: http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2020/73/part_1/26.pdf

7. Освітній процес під час війни: актуальні поради для вчителів. URL: <https://osvitoria.media/experience/osvitnij-protses-pid-chas-vijny-aktualni-porady-dlya-vchyteliv/>

8. Формування критичного мислення в початковій школі. URL: <https://i-school.kiev.ua/formuvannya-kritichnogo-mislennya-v-pochatkovij-shkoli/>

9. Швець О.В. Ефективні технології розвитку критичного мислення в молодших школярів під час вивчення природничої освітньої галузі в новій українській школі. URL: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/78/25.pdf>

Викладач

проф. Оліяр М. П.